

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จังหวัดตราด ผู้วิจัยได้นำเสนอสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผลการวิจัย
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การกำหนดประชากร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดปีการศึกษา 2556 จำนวน 7 อำเภอ 112 โรงเรียน รวมจำนวนครูทั้งหมด 1,017 คน
2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามานะ (Yamane, 1972 : 61 ; อ้างถึงใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2543 : 95) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 286 คน แล้วดำเนินการเลือกตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นเป็นสัดส่วน(Proportional Stratified Random Sampling) และใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 100) โดยมีเกณฑ์การให้ค่าระดับคะแนน ดังนี้

5	คะแนน	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
4	คะแนน	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมาก
3	คะแนน	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
1	คะแนน	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดรช. เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยส่งสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม
3. กำหนดวันในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง โดยได้รับกลับคืนมาครั้งแรก 180 ฉบับ หรือเท่ากับร้อยละ 62.94 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามเพิ่มเติมในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จนกระทั่งได้รับแบบสอบถามครบทั้งหมด 286 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของสถานศึกษา โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ
3. วิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดรช. โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. วิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เปรียบเทียบตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน โดยการทดสอบค่าที (t-test)

5. วิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เปรียบเทียบตามขนาดของสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงดำเนินการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สรุปสาระสำคัญของผลการศึกษาดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารหลักสูตรอย่างเหมาะสมและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาหลักสูตร

1.2 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นการบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ และการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

1.3 ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง การนำผลการวัดและประเมินผลมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงพัฒนาและการพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

1.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การพัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดทำโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์วิจัยกับสถานศึกษาอื่น

1.5 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการผลิต หรือพัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

1.6 ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและการสำรวจแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาชุมชน ท้องถิ่น หรือในเขตพื้นที่ใกล้เคียง

1.7 ด้านการนิเทศการศึกษา การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการนิเทศ การวางแผนการดำเนินการนิเทศการเรียนการสอนและการจัดระบบนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในสถานศึกษา

1.8 ด้านการแนะแนวการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในด้านการแนะแนวการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกระบวนการเรียนการสอน การประสานงานกับวิทยากรและสถาบันการศึกษาภายนอกเข้ามาให้การแนะแนวการศึกษาและอาชีพและการติดตาม และประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาภายในสถานศึกษา

1.9 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการดำเนินการตามแผน การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.10 ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชนการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคลครอบครัว และชุมชนการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษาและการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์และสะดวกต่อการศึกษาของชุมชน

1.11 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กร โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า การประชุมผู้ปกครองนักเรียน การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน การร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่นการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทางวิชาการหรือวิชาชีพให้ชุมชนสังคมมีความเข้มแข็งสามารถแก้ปัญหาพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

1.12 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษา

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษา ปรากฏผลดังนี้

2.1 ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดที่มีคุณวุฒิการศึกษาต่างกันเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนและการแนะแนวการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ที่ปฏิบัติงานอยู่ในขนาดสถานศึกษาต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นการนิเทศการศึกษา และการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในยุคปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาต่างให้ความสำคัญกับงานวิชาการมากขึ้น เพราะงานวิชาการเป็นภารกิจสำคัญของโรงเรียนซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย สอดคล้องกับปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 15) ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการนั้น ผู้บริหารไม่สามารถกระทำได้โดยลำพัง ต้องอาศัยความร่วมมือจากครูผู้สอนด้วย เพราะครูผู้สอนคือ ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการ ให้มากที่สุดเช่นเดียวกับศิริพร เมฆวิทยา (2548 : 121) ได้ศึกษา การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า การบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับงานวิจัยของสมพร พรหมชินวงศ์ (2550 : 78) ได้ศึกษา การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่า สภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สภาพการบริหารงานอยู่ระดับมากทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยันธ์ อินทเจริญสถานต์ (2552 : 53) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในภาพรวมทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก

ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมาได้แก่ ด้านการพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามลำดับนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปานิสรา เกิดมรกต (2552 : 99) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูใน โรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองสระบุรีมีส่วนร่วมในการ บริหารงานวิชาการระดับมาก

2. ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดมีส่วนร่วมในด้านการ พัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ มากที่สุดทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาการเรียนรู้และการพัฒนานักเรียน เป็นเป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเข้าสู่มาตรฐานและได้รับการพัฒนาตนเอง กระบวนการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บอก ความรู้ให้เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยกระตุ้นส่งเสริม สนับสนุนจัดสิ่งเร้าและกิจกรรมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ ความถนัด และความสนใจของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 5 - 6) ได้ระบุถึงหน้าที่ของโรงเรียนในการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการเรียน การสอนไว้ว่า การจัดครูประจำชั้นและครูประจำวิชาให้เหมาะสม ครูต้องจัดทำแผนการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง การส่งเสริมรักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสาน ความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสนิท ไทยกล้า (2549 : 87 - 91) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มากที่สุด รองลงมาได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการวัดผลและเทียบโอนผลการเรียน เช่นเดียวกับงานวิจัย ของสถิตย์ ทราชทอง (2552 : 123) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็น ของครู โรงเรียนเทศบาลบ้านศรีตะกั่วป่าพบว่า ครูมีส่วนร่วมในด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของมานิตา สุทธิหา (2556 : 100) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วม

ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ 3 อันดับแรกคือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านพัฒนาหลักสูตรการศึกษา และด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

3. ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเนื่องมาจากสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูทุกคนได้เพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและทันต่อการเปลี่ยนแปลง สนับสนุนให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนควบคู่กันไปกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี และต้องผ่านการอบรมอย่างน้อย 1 ครั้ง ทั้งการอบรมของสถาบันอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีวุฒิบัตรรับรอง ตลอดจนการประชุมสัมมนาและการพัฒนาความรู้ของตนเองอยู่เสมอ ดังนั้นครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับสนธิ ไทยกล้า (2549 : 87 - 91) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกับปานิสร่า เกิดมรกต (2552 : 99) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษา มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า ครูใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี ที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกับมานิตา สุทธิหา (2556 : 100) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของทวีท ระโหฐาน (2552 : 66) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครู ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

4. ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูทุกคนได้มีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการในทุกด้าน

อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนจัดให้ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจนและทั่วถึง จึงทำให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้ครูที่มีประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับสายหยุด ประภิกะ (2552 : 266) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและความต้องการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผลการศึกษาพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีส่วนร่วม ในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมไม่แตกต่างกันทั้งนี้ เช่นเดียวกับปาณิสรา เกิดมรกต (2552 : 99) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาล เมืองสระบุรี ผลการศึกษาพบว่าครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี ที่มีประเภทตำแหน่ง หน้าที่ ประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของทวิท ระโหฐาน (2552 : 66) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี เขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกประสบการณ์ การทำงานต่างกันโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

5. ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ซึ่งปฏิบัติงาน อยู่ในขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะว่า การบริหารงานและระบบงานในแต่ละโรงเรียน มีความสลับซับซ้อนแตกต่างกัน โดยเฉพาะบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของครู อีกทั้งข้อจำกัด ของสถานศึกษาในเรื่องงบประมาณทำให้โรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลางได้รับการจัดสรร งบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและ การขาดแคลนบุคลากรที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการอย่างจริงจังในขณะที่สถานศึกษา ขนาดใหญ่มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งได้รับการจัดสรร งบประมาณในด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนและการกำหนดภาระงานให้กับครูผู้สอนได้อย่าง เหมาะสม ทำให้ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการมากกว่า โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กสอดคล้องกับธงชัย สันติวงษ์ (2542 : 194) กล่าวว่า ขนาดของ องค์กรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงานภายในองค์กรประสบความสำเร็จได้มากหรือน้อย เมื่อองค์กรใหญ่กิจกรรมในองค์กรจะมีความซับซ้อน มีการใช้ทรัพยากรที่รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและนอกหน่วยงานจำนวนมาก วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ล้วนเกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร เมฆวิทยา

(2548 : 121) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง มีการบริหารงานวิชาการมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก เช่นเดียวกับกับงานวิจัยของ สุวิมล เปลื้องกระโทก (2546 : 134) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูวิชาการ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของมานิตา สุทธิหา (2556 : 100) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา ที่อยู่ในขนาดสถานศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่มีอยู่ 5 ด้าน ซึ่งครูผู้สอนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้ครูได้มีส่วนร่วมทางด้านวิชาการมากขึ้นดังต่อไปนี้

1. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน และควรมีการเผยแพร่ผลการวิจัยหรือผลการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

2. ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา จัดอบรมและให้ความรู้กับครูผู้สอน โดยการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการให้ทุนสนับสนุนในการผลิตนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรร่วมมือกันในการพัฒนาการนิเทศการสอนในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาโดยเปิดโอกาสให้มีการนิเทศภายในสถานศึกษาหรือระหว่างสถานศึกษา

4. ด้านการแนะแนวการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและการพัฒนารูปแบบการแนะแนวการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน รวมทั้งการประสานความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษาอื่นอย่างสม่ำเสมอ

5. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการของสถานศึกษาอย่างแท้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน เพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารงานวิชาการระหว่างสถานศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาเอกชน

3. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านอื่นๆของครูผู้สอนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

4. ควรศึกษาความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของชุมชน กับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเพื่อพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ